

حریم خصوصی در حقوق ایران و مسئولیت پلیس در قبال آن

اسماعیل حاج علیزاده

دانشجوی کارشناسی ارشد، حقوق خصوصی، موسسه آموزش عالی رسالت، کرمان، ایران

fateme.x68@gmail.com

فائزه مرادی عسکری

مربی گروه حقوق، موسسه آموزش عالی رسالت، کرمان، ایران

Moradif81@yahoo.com

چکیده

«حریم خصوصی» یا «حیطه خصوصی و خلوت» اصطلاحی است که به صورت مکرر در محاورات عامیانه و همچنین در مباحثات حقوقی، سیاسی و فلسفی مورد استفاده قرار می‌گیرد. نگاهی تاریخی به این اصطلاح در مباحثات انسان‌شناسی و جامعه‌شناسی نشان می‌دهد که در فرهنگ و جوامع گوناگون همواره ارزشمند بوده و مورد حمایت واقع می‌شده است. جایگاه «حق بر حریم خصوصی» در نظام حقوقی یک کشور از دو منظر قابل بررسی است: یکی از منظر حمایتی؛ یعنی می‌توان با جرم‌انگاری رفتارهای ناقض این حق و نیز اقدامات قضایی به مقابله با کسانی پرداخت که زندگی خصوصی و خلوت شهروندان را مورد تعرض قرار می‌دهند. دیگری از منظر مداخله و تهدید؛ یعنی دولت ممکن است در قلمرو خلوت و حریم خصوصی شهروندان اقدام به مداخله، ایجاد محدودیت و جرم‌انگاری در برابر اختیار و انتخاب آنها نماید یا ممکن است این حریم توسط مقامات کیفری و امنیتی در راستای کشف و تحقیق جرائم مورد نقض و تعرض قرار گیرد یا حتی ممکن است پیشگیری از وقوع جرم یا حفظ نظم اجتماعی، اخلاقی، بهداشتی و سیاسی موجبات دخالت در خلوت و زندگی خصوصی شهروندان را فراهم کند. دامنه و ماهیت وظایف و فعالیت‌های روزمره پلیس به گونه‌ای است که باعث ایجاد تعامل گسترده این نهاد با حوزه‌های مختلف حریم خصوصی شهروندان می‌شود. این نهاد از یک طرف به عنوان ضابط قضایی و نیروی ایجاد امنیت در جامعه، پاسدار حقوق مردم از جمله حق حریم خصوصی است و از طرف دیگر، با توجه به تسلط بر ابزارهای مدرن و گستردگی وظایف و اختیاراتی که از آن برخوردار است، به دلایل مختلف بالأخص انگیزه دستیابی به ادله جرم و عدم آگاهی برخی نیروهای خود نسبت به قوانین و مقررات، ظرفیت بالایی در نقض حریم خصوصی اشخاص دارد. در پژوهش حاضر به روش توصیفی-تحلیلی سعی شده است مفهوم و ابعاد حریم خصوصی در حقوق ایران و مسئولیت پلیس در قبال آن مورد بررسی قرار گیرد.

واژگان کلیدی: مفهوم، ابعاد، حریم خصوصی، حقوق ایران، مسئولیت پلیس.